

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.018.03.2017
P/17/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/049 – „Lokalne formy ochrony przyrody ¹ ”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Michał Nowak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/209/2017 z dnia 8 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej ² ul. Graniczna 21, 41-300 Dąbrowa Górnicza.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Podraza, Prezydent Miasta Dąbrowa Górnicza ³ . (dowód: akta kontroli str. 3-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁴, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Urząd zapewnił prawne, organizacyjne i finansowe warunki dla ochrony lokalnych form ochrony przyrody⁵. W Urzędzie rzetelnie prowadzono dokumentację obiektów i obszarów objętych LFOP występujących na terenie Miasta. Pracownicy Urzędu przeprowadzali wizytacje obiektów objętych ochroną, a w razie konieczności przeprowadzano wobec nich zabiegi pielęgnacyjne lub konserwatorskie. W dokumentach strategicznych Miasta uwzględniano zagrożenia dotyczące utrzymania i dbałości o LFOP.

Podejmowane przez Urząd działania były zgodne z prawem i skuteczne. Uchwały ustanawiające oraz uchwała znosząca LFOP, podjęte w badanym okresie⁶ były każdorazowo uzgadniane z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Urząd realizował programy i kampanie informacyjne dotyczące ochrony przyrody obejmujące również LFOP.

Środki na realizację zadań związanych z lokalnymi formami ochrony przyrody były zabezpieczone w planie rzeczowo-finansowym Wydziału Ekologii i Rolnictwa i zostały wydatkowane w sposób legalny i gospodarny.

¹ Formy ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r.poz. 2134 ze zm., zwana dalej „UOOP”), tj. pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

² Zwany dalej „Urzędem”.

³ Zwany dalej „Prezydentem” lub „Prezydentem Miasta”.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁵ Zwanych dalej „LFOP”.

⁶ Lata 2015-2017 (I półrocze).

Dobłą praktyką było m.in. wyodrębnienie w Wydziale Ekologii i Rolnictwa stanowiska ds. LFOP.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości dotyczyły: rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w sprawozdaniach SG-01 a stanem faktycznym, niezamieszczeniu w trzech z 25 uchwał Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej ustanawiających LFOP informacji o podmiocie nadzorującym, nieuwzględnienia w części miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ograniczeń wynikających z ustanowienia LFOP, nieprzesyłania do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz opóźnionego przesyłania do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska kopii uchwał ustanawiających LFOP.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawne, organizacyjne i finansowe warunki dla ochrony lokalnych form ochrony przyrody

Opis stanu faktycznego

Zagadnienia związane z ochroną przyrody należały w okresie objętym kontrolą (lata 2015 – I półrocze 2017) do zadań Wydziału Ekologii i Rolnictwa Urzędu. W ramach wydziału zostało utworzone stanowisko ds. LFOP. Do obowiązków pracownika zatrudnionego na tym stanowisku⁷ należało m.in.: współuczestniczenie w sporządzaniu programów ochrony środowiska na terenie powiatu i gminy; wydawanie decyzji ustalającej wysokość odszkodowania w razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w związku z poddaniem pod ochronę obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody; występowanie do sądu z roszczeniem w stosunku do podmiotu odpowiedzialnego za wyrządzenie szkody lub naruszającego nakazy obowiązujące na obszarze poddanym pod ochronę i przywrócenie stanu zgodnego z prawem; przygotowanie dla Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej⁸ materiałów do uchwał w sprawie ustanowienia lub zniesienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo- krajobrazowego; przekazywanie Dyrektorowi Ochrony Środowiska, w terminie 30 dni od dnia utworzenia lub ustanowienia formy ochrony przyrody, kopii aktu o utworzeniu lub ustanowieniu danej formy ochrony przyrody, a także, w tym samym terminie, dokonywanie wpisu tych informacji do centralnego rejestru form ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 12-49, 68, 70)

Zdaniem NIK, wyodrębnienie w Wydziale Ekologii i Rolnictwa stanowiska ds. LFOP, należy uznać za dobrą praktykę.

Działania dotyczące LFOP były uwzględniane w planach rzeczowo-finansowych Wydziału Ekologii i Rolnictwa na lata 2015-2017 w ramach zadania: „Ochrona środowiska - Gmina”⁹.

W latach 2015-2017 (I półrocze) do Urzędu nie wpływały skargi ani wnioski dotyczące niszczenia LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 656-757, 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448)

⁷ Zajmowanym przez Panią M.W. – Inspektora w Wydziale Ekologii i Rolnictwa.

⁸ Zwanej dalej „Radą Miejską”.

⁹ Dział klasyfikacji budżetowej 900, rozdział 90095 „pozostała działalność”, paragraf 4300 „zakup usług pozostałych”. Wydatki obejmowały pielęgnację obszarów i obiektów poddanych pod ochronę uchwałami Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej.

Działania dotyczące LFOP prowadzone przez Urząd polegały na okresowych¹⁰ oględzinach LFOP oraz, w razie potrzeby, zleceniu prac czynnej ochrony specjalistycznym podmiotom, posiadającym odpowiednią praktykę zawodową.

(dowód: akta kontroli str. 68-70)

Na działania związane z LFOP na terenie Miasta Dąbrowa Górnicza¹¹ wydatkowano po 17.157 zł w 2015 r. i 2016 r. oraz 40.000 zł w 2017 r. W uchwałach budżetowych podejmowanych przez Radę Miejską środki te nie były wyodrębniane, lecz były one uwzględnione w planach rzeczowo-finansowych Wydziału Ekologii i Rolnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448, 1449-1656)

W sprawozdaniach SG 01¹² wykazano łącznie 34 LFOP, w tym: jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, pięć użytków ekologicznych, 27 pomników przyrody oraz jedno stanowisko dokumentacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 50-55)

Dane w zakresie LFOP na terenie Miasta, znajdujące się na stronie internetowej¹³ Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach¹⁴ obejmowały: jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy¹⁵ (zgodnie ze Sprawozdaniami SG-01), sześć użytków ekologicznych¹⁶ (wobec pięciu wskazanych w Sprawozdaniach SG-01), 20 pomników przyrody¹⁷ (wobec 27 wskazanych w Sprawozdaniach SG-01) oraz jedno stanowisko dokumentacyjne¹⁸ (zgodnie ze Sprawozdaniami SG-01). Rozbieżności pomiędzy danymi podawanymi w sprawozdaniu SG-01 a prezentowanymi przez RDOŚ opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 50-55, 441-573)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r.¹⁹ na terenie Miasta znajdowały się:

- jeden zespół przyrodniczo – krajobrazowy²⁰;
- sześć użytków ekologicznych²¹;
- 21 pomników przyrody²²;
- jedno stanowisko dokumentacyjne.

¹⁰ Przeglądy przeprowadzano co najmniej raz w roku.

¹¹ Zwanego dalej „Miastem”.

¹² Według stanu na 31 grudnia 2015 r. i 2016 r.

¹³ <http://bip.katowice.rdos.gov.pl/wojewodzki-rejestr-form-ochrony-przyrody>

¹⁴ Zwanej dalej „RDOŚ”.

¹⁵ Stan podany na dzień 10 lipca 2015 r.

¹⁶ Stan podany na dzień 7 czerwca 2017 r.

¹⁷ Stan podany na dzień 18 maja 2017 r.

¹⁸ Stan podany na dzień 10 lipca 2015 r.

¹⁹ Zgodnie z dokumentami ustanawiającymi LFOP posiadanymi przez Urząd.

²⁰ Wzgórze Gołonoskie, Gołonóg, ul. Kościelna.

²¹ Pustynia Błędowska, Błędów; Bagna w Antoniowie, Antoniów; Młaki nad Pogorią I, Rejon ul. Pogoria; Pogoria II, Rejon ul. Parkowej; Źródlika w Zakawiu, Zakawie; Uroczysko Zielona, Rejon ul. Robotniczej.

²² Lipa drobnolistna – 2 szt., Na Bugaju; Lipa drobnolistna – 2 szt., ul. Turystyczna; Jesion wyniosły – 1 szt., ul. Łaskowa; Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich, ul. Strzemieszycka; „Dąb Wolności” Dąb szypułkowy – 1 szt., ul. Górnicza; Buk zwyczajny - 2 szt., Ujejsce, ul. Podbuczyny; Bożodrzew – 1 szt., ul. Hallerczyków 165; Buk pospolity – 1 szt. i Lipa drobnolistna – 1 szt., Ujejsce, ul. Kryniczna 2D; Dąb szypułkowy – 1 szt., ul. Pustynna 31; Wiąz szypułkowy – 1 szt., ul. 11 listopada; Jesion wyniosły - 1 szt. i Kasztanowiec biały – 1 szt., ul. Gwardii Ludowej/obecnie Św. Antoniego; Wierzba biała – 1 szt., ul. Piecucha; Dąb szypułkowy – 1 szt., ul. Unruga; Sosna zwyczajna – 1 szt., rejon Zbiornika Łosień; Dąb szypułkowy – 2 szt., ul. Gołonoska; Dąb szypułkowy – 4 szt., leśna część Parku Zielona, ul. Zielona; Dąb szypułkowy – 1 szt., Rejon ul. Marianki; Buk pospolity – 1 szt., Siedziba Koła Łowieckiego „Bór”, ul. Podbuczyny; Buk pospolity – 1 szt., rejon ul. Olimpijskiej; Głóg jednoszyjkowy – 1 szt., ul. Gołonoska, na terenie szkoły; Zenek – jesion wyniosły – 1 szt., Irena – sosna wejmutka – 1 szt. i Leszek – modrzew europejski - 1 szt., ul. Kościelna.

Spośród ww. LFOP jedna została ustanowiona rozporządzeniem Wojewody Katowickiego²³, jedna rozporządzeniem Wojewody Śląskiego²⁴, dwie decyzjami Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej²⁵, a 25 – uchwałami Rady Miejskiej²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 68, 70, 415-417, 600-655)

W 18 uchwałach Rady Miejskiej jako podmiot nadzorujący daną formę ochrony przyrody wskazano Prezydenta Miasta. W trzech uchwałach Rady Miejskiej²⁷ nie wskazano podmiotu nadzorującego, jednak faktycznie nadzór nad tymi LFOP sprawował Prezydent Miasta. Jak wyjaśnił Prezydent: „Przepisy ustawy o ochronie przyrody, w dacie ustanowienia form ochrony przyrody uchwałami Rady Miejskiej nr LVI/991/2002, LVI/989/2002, LVI/990/2002, XVIII/203/95, nie określały, że w uchwałach należy wskazać sprawującego nadzór nad daną formą ochrony przyrody. W pozostałych czterech aktach ustanawiających LFOP²⁸ również nie został określony podmiot nadzorujący te formy.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 600-655, 925, 928)

W aktach ustanawiających daną formę ochrony przyrody nie wskazywano podmiotów zewnętrznych jako nadzorujących tę formę.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 600-655)

Dwie spośród LFOP znajdujących się na terenie Miasta, położonych było na terenie obszarów chronionych: użytek ekologiczny „Pustynia Błędownska” – na terenie Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” oraz na terenie obszaru specjalnej ochrony Natura 2000; użytek ekologiczny „Bagna w Antoniewie” – na terenie obszaru Natura 2000 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej”. Zarządzający tymi obszarami nie byli wskazani w aktach tworzących te formy jako nadzorujący LFOP na swoim terenie²⁹. Faktyczny nadzór nad nimi sprawował Prezydent Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 415, 417, 601-606, 1224, 1226)

Na gruntach prywatnych położonych było sześć pomników przyrody³⁰, jeden użytek ekologiczny³¹, jeden zespół przyrodniczo – krajobrazowy³² oraz jedno stanowisko dokumentacyjne³³. Według wyjaśnień Prezydenta, nie zawierano porozumień lub

²³ Nr 100/95 Wojewody Katowickiego.

²⁴ Nr 23/2001 Wojewody Śląskiego.

²⁵ Nr RL 13b/19/54 PWRN w Stalinogrodzie oraz L.O. 13b/25/58 PWRN w Katowicach.

²⁶ Nr LVI/991/2002; LVI/989/2002; LVI/990/2002; XXX/574/2004; XXXI/538/2008; XVIII/203/95; XXV/316/96; XXX/572/2004; XXX/573/2004; XV/217/2007; XXIX/490/08; XXIX/491/08; XXXII/566/08; XXXII/568/08; XXXII/569/08; XLI/741/09; XLI/740/09; XX/387/12; XX/386/12; XX/388/12; XX/389/12; XX/390/12; XIII/283/2015; XIII/284/2015; XXI/339/07.

²⁷ Nr XXX/572/2004; XXX/573/2004 i XV/217/2007.

²⁸ Rozporządzenie Wojewody Katowickiego, rozporządzenie Wojewody Śląskiego oraz dwie decyzje Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.

²⁹ Użytek ekologiczny „Pustynia Błędownska” ustanowiony Rozporządzeniem Nr 100/95 Wojewody Katowickiego z dnia 24 lipca 1995 r.; użytek ekologiczny „Bagna w Antoniewie” ustanowiony Rozporządzeniem Nr 23/2001 Wojewody Śląskiego z dnia 28 września 2001 r.

³⁰ 1) Lipa drobnolistna – 2 szt., ustanowiony Decyzją Nr RL 13b/19/54 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Stalinogrodzie z dnia 13 czerwca 1954 r.; 2) Lipa drobnolistna – 2 szt. – ustanowiony Decyzją Nr L.O. 13b/25/58 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z dnia 23 października 1958 r.; 3) Bożodrzew – 1 szt. ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej nr XV/217/2007 z dnia 10 sierpnia 2007 r.; 4) Buk pospolity – 1 szt. i Lipa drobnolistna – 1 szt. – ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej nr XXIX/490/08 z dnia 27 sierpnia 2008r.; 5) Dąb szypułkowy – 1 szt. – ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej nr XXIX/491/08z dnia 27 sierpnia 2008 r.; 6) Zenek – jesion wyniosły – 1 szt., Irena – sosna wejmutka – 1 szt. i Leszek – modrzew europejski - 1 szt. – ustanowiony Uchwałą Rady Miejskiej nr XIII/284/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r .

³¹ „Bagna w Antoniewie”.

³² „Wzgórze Gołonoskie”.

³³ „Srocza Góra”.

innych umów z właścicielami gruntów, na których były usytuowane obiekty objęte ochroną, gdyż nie było takich wymogów formalnych.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 415, 418, 600, 603-606, 616-619, 638-640, 652-654)

W latach objętych kontrolą NIK obowiązywały kolejno dwa opracowania w zakresie gminnej polityki rozwoju – „Strategia Rozwoju Miasta: „Dąbrowa Górnicza 2020³⁴”, przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Nr XX/309/07 z dnia 28 listopada 2007 r. oraz „Strategia Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 – Aktualizacja³⁵”, przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Nr XII/257/2015 z dnia 25 listopada 2015 r.

W Strategii rozwoju z 2007 r. w ramach w ramach Priorytetu IV „Różnorodność form aktywnego spędzania czasu wolnego” przewidziano m.in. zachowanie walorów przyrodniczych Miasta poprzez ciągłą rozbudowę infrastruktury ochrony środowiska. Wśród strategicznych kierunków rozwoju Miasta wymieniono m.in.: poprawę bezpieczeństwa ekologicznego oraz wspieranie rozwoju systemu obszarów chronionych. W ramach przedsięwzięć strategicznych w dziedzinie ww. Priorytetu przewidziano m.in. tworzenie użytków ekologicznych. Jako wskaźniki realizacji celów w wskazano m.in. powierzchnię terenów objętych ochroną oraz ilość obiektów chronionych.

W Strategii rozwoju z 2015 r. w ramach Priorytetu III „Atrakcyjność środowiska zamieszkania” przewidziano m.in. podejmowanie działań proekologicznych.

Cel operacyjny 3.4, realizowany w ramach Priorytetu III przewidywał m.in.: wspieranie systemu obszarów chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ochrony ujęć wody oraz edukację proekologiczną mieszkańców Miasta. Wśród przedsięwzięć strategicznych wymieniono m.in. prowadzenie stałych działań z zakresu edukacji ekologicznej.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał gminny program ochrony środowiska pn. „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta Dąbrowy Górniczej na lata 2013-2017 z perspektywą na lata 2018-2020”, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XXXI/593/13 z dnia 4 września 2013 r.³⁶.

W Programie ochrony środowiska wymieniono: jeden zespół przyrodniczo – krajobrazowy (zgodnie ze Sprawozdaniem SG-01), sześć użytków ekologicznych (wobec pięciu wskazanych w Sprawozdaniu SG-01), jedno stanowisko dokumentacyjne (zgodnie ze Sprawozdaniem SG-01) oraz 19 pomników przyrody (wobec 27 wskazanych w Sprawozdaniu SG-01). Wśród celów ekologicznych dla Miasta wymieniono m.in. doskonalenie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na obszarach prawnie chronionych lub kwalifikujących się do ochrony prawnej. Wśród celów i kierunków działań systemowych wskazano m.in.: podniesienie świadomości ekologicznej i wiedzy o ochronie środowiska oraz objęcie ochroną prawną wszystkich obszarów i obiektów wytypowanych do ochrony w dokumentach strategicznych.

Jako wskaźniki efektywności realizacji celów w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu wskazano utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego – obejmowanie ochroną ważnych obiektów w postaci np. pomników przyrody, użytków ekologicznych.

Planowane w obu opracowaniach działania nie wykluczały się wzajemnie.

³⁴ Zwana dalej „Strategią rozwoju z 2007 r.”.

³⁵ Zwana dalej „Strategią rozwoju z 2015 r.”.

³⁶ Zwany dalej „Programem ochrony środowiska”.

Do czasu niniejszej kontroli NIK sporządzony został, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³⁷, jeden raport z wykonania Programu ochrony środowiska, obejmujący okres 2013 – 2015 (I półrocze).

(dowód: akta kontroli str. 50-55, 96-98, 104, 112-113, 130, 132-138, 141-142, 144-150, 153-155, 158, 161-163, 182, 185-186, 201-202, 205, 212, 214, 227-228, 229-235, 274-282, 329-330, 332-333, 335-336, 356, 367-414, 415, 417)

Na terenie Miasta obowiązywało „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza – II edycja”³⁸, zatwierdzona Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIII/374/08 z dnia 30 stycznia 2008 r. W okresie objętym kontrolą nie były przeprowadzane aktualizacje ww. opracowania. W Studium wymieniono istniejące w czasie jego sporządzania LFOP, tj.: jeden zespół przyrodniczo – krajobrazowy (zgodnie ze stanem obecnym³⁹), pięć użytków ekologicznych (wobec sześciu obecnie), sześć pomników przyrody (wobec 21 obecnie) oraz jedno stanowisko dokumentacyjne (zgodnie ze stanem obecnym). Lokalizacja każdej z ww. form została podana w Studium, a ponadto każda z ww. form została zaznaczona na mapie stanowiącej zał. nr 4 do uchwały zatwierdzającej Studium. Ponadto w opracowaniu określono obszary proponowane do objęcia ochroną na podstawie UOOP oraz ustalono dla nich zasady gospodarki przestrzennej.

W Studium, jako podstawowe kierunki ochrony środowiska i kształtowania funkcji przyrodniczych przyjęto: utrzymanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, także pełniących ważne funkcje klimatyczne i izolacyjne (separacji przestrzennej terenów o konfliktowych funkcjach, wymiany powietrza) oraz hydrologiczne (zasilania i retencji wód powierzchniowych i podziemnych) – w formie systemu ekologicznego miasta funkcjonującego w ramach powiązań ponadlokalnych, regionalnych i ponadregionalnych; ochronę prawną obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych; poprawę jakości środowiska życia mieszkańców; bezpieczeństwo ekologiczne mieszkańców.

Wśród kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów zawarto zapis „Ustala się objęcie ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie przyrody terenów o udokumentowanych wysokich walorach środowiska przyrodniczego, a z mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o walorach warunkujących funkcjonowanie środowiska w ciągłym przestrzennie systemie ekologicznym miasta”.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 416, 418, 1092-1126)

Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb projektowanych zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego sporządzone zostało w listopadzie 2003 r., na zlecenie Zarządu Miasta⁴⁰ dla całego obszaru Miasta. W ww. opracowaniu nie dokonywano zmian, zlecono⁴¹ natomiast wykonanie „Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby zmiany II edycji *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza*”, gdyż opracowanie z 2003 r. nie zawierało istotnych kwestii dotyczących obszaru Natura 2000 „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej”. W opracowaniu ekofizjograficznym z 2003 r. zamieszczono charakterystykę środowiska przyrodniczego Miasta i jego funkcjonowania, w tym charakterystykę

³⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.

³⁸ Zwana dalej „Studium”.

³⁹ Na dzień 25 września 2017 r., tj. na dzień zakończenia kontroli.

⁴⁰ Umowa nr ZP/97/WUA/2003 z dnia 30 czerwca 2003 r.

⁴¹ Na podstawie umowy nr WUA.271.5.1402.2012 z dnia 06 listopada 2012 r.

poszczególnych elementów środowiska (z uwzględnieniem LFOP) diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska, diagnozę dalszych zmian w środowisku, przyrodnicze predyspozycje do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz uwarunkowania ekofizjograficzne dla potrzeb planów zagospodarowania przestrzennego. Zapisy dotyczące LFOP zawarte w Studium oraz w opracowaniu ekofizjograficznym były spójne.

(dowód: akta kontroli str. 416, 418-428, 1092-1222)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. w Mieście obowiązywało 58 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego⁴², które obejmowały łącznie 9.572,85 ha, (50,65 % powierzchni Miasta), a LFOP występowały na terenie objętym sześcioma z nich⁴³.

(dowód: akta kontroli str. 68, 70-76, 87-95, 1232-1233)

Do szczegółowego badania spośród planów, które obejmowały swym zasięgiem LFOP⁴⁴ wybrano trzy miejscowe plany obejmujące obszar o największej powierzchni. W każdym z badanych miejscowych planów podana była lokalizacja, granice oraz sposoby zagospodarowania LFOP. Wśród zasad ochrony przyrody ustalonych w miejscowych planach wymieniono m.in.: utrzymanie ochrony istniejących pomników przyrody; ograniczenie zmiany użytkowania łąk i pastwisk na grunty orne bądź inne uprawy rolne; nakaz utrzymania melioracji wodnych; zachowanie pasów roślinności wzdłuż rowów melioracyjnych i cieków; zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych. W dwóch⁴⁵ ze zbadanych

⁴² Zwanych dalej „miejscowymi planami”.

⁴³ - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenu położonego w dzielnicy Gołonóg - Rejon Wzgórza Gołonoskiego" przyjęty uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26.02.2003 r. Nr VI/110/2003 - zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”. Powierzchnia objęta planem – 151,86 ha;

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w Łośniu, rejonie ulic: Ząbkowickiej - Gołonoskiej - Łaskowej" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 27.04.2005 r. Nr XL/769/05 – pomnik przyrody – Jesion wyniosły przy ul. Łaskowej. Powierzchnia objęta planem – 309,6 ha;

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w rejonie ulic: Puszki - Magazynowej - Strzemieszyckiej - Katowickiej" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej dnia 28.10.2005 r. Nr XLVIII/906/05 – Użytek ekologiczny „Źródłiska w Zakawiu” oraz pomnik przyrody „Wywierzyska” w Strzemieszycach. – Powierzchnia objęta planem – 630,0 ha.

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej w obrębie działek o nr ewid. 9,13, 14,15, 16 k.m. 34 przy ul. Kościelnej" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 20.06.2007 r. Nr XIII/186/07 – zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”. Powierzchnia objęta planem – 2,88 ha.

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów zbiornika Pogoria I" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 27.08.2008 r. Nr XXIX/488/08 – Użytek ekologiczny „Młaki nad Pogoria I”. Powierzchnia objęta planem – 135,85 ha.

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza w rejonie Sikorki - Bugaja - Tucznawy" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26.03.2014 r. Nr XXXV/699/14 – Dwa pomniki przyrody: dwie lipy drobnolistne w dzielnicy Bugaj oraz dwa bożodrzewy (w 2015 r. zniesiono status pomnika przyrody wobec jednego z nich) na ul. Hallerczyków 165. Powierzchnia objęta planem – 518,0 ha.

⁴⁴ - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w rejonie ulic: Puszki - Magazynowej - Strzemieszyckiej - Katowickiej". Obejmujący Użytek ekologiczny „Źródłiska w Zakawiu” oraz pomnik przyrody „Źródłiska w Strzemieszycach. Powierzchnia objęta planem – 630,0 ha.

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza w rejonie Sikorki - Bugaja - Tucznawy". obejmujący dwa pomniki przyrody: dwie lipy drobnolistne w dzielnicy Bugaj oraz dwa bożodrzewy (w 2015 r. zniesiono status pomnika przyrody wobec jednego z nich) na ul. Hallerczyków 165. Powierzchnia objęta planem – 518,0 ha.

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w Łośniu, rejonie ulic: Ząbkowickiej - Gołonoskiej - Łaskowej" obejmujący pomnik przyrody jesion przy ul. Łaskowej. Powierzchnia objęta planem – 309,6 ha;

⁴⁵ - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w rejonie ulic: Puszki - Magazynowej - Strzemieszyckiej - Katowickiej”.

miejscowych planów uwzględniono ograniczenia wynikające z ustanowionych LFOP poprzez wskazanie zakazów wynikających z aktów prawnych tworzących te formy. Zapisy dotyczące LFOP nie naruszały zapisów Studium, opracowań ekofizjograficznych ani Programu ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 86-95, 229-366, 1092-1222, 1232-1233, 1244-1291, 1325-1355)

Badanie zgodności zapisów w miejscowych planach z ustaleniami wprowadzonymi aktem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody przeprowadzono w odniesieniu do wszystkich LFOP⁴⁶ objętych ww. sześcioma miejscowymi planami. W wyniku badania stwierdzono, że:

- w jednym przypadku⁴⁷ miejscowy plan zawierał zakazy określone w aktach tworzących LFOP;
- w trzech miejscowych planach⁴⁸ zawarto wprost odesłanie do postanowień uchwał tworzących LFOP;
- w dwóch miejscowych planach⁴⁹ nie zamieszczono szczegółowych zapisów dotyczących ochrony i obowiązujących zakazów w zakresie znajdujących się na ich terenie LFOP (ani odwołań do postanowień aktów prawnych ustanawiających te formy).

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 1232-1355)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że Studium⁵⁰ nie było aktualizowane poprzez naniesienie nowo powstających LFOP⁵¹.

W złożonych wyjaśnieniach Prezydent Miasta stwierdził, że zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁵² aktualizacja Studium odbywa się w oparciu o wyniki oceny aktualności Studium i planu miejscowego. Dodał, że ostatnia ocena aktualności Studium i planów miejscowych, dokonana w 2014 r., wykazała konieczność jego zmiany. W związku z tym w dniu 24 czerwca 2015 r. Rada Miejska podjęła Uchwałę Nr VIII/162/2015 w sprawie: przystąpienia do sporządzenia drugiej zmiany II edycji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnica w rejonie Sikorki - Bugaja - Tucznowy".

⁴⁶ Tj.: zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”; pomnik przyrody – Jesion wyniosły przy ul. Łaskowej;

Użytek ekologiczny „Źródlika w Zakawiu”; pomnik przyrody „Wywierzyska” w Strzemieszycach; Użytek ekologiczny „Młaki nad Pogorią I”; pomnik przyrody - dwie lipy drobnolistne w dzielnicy Bugaj i dwa bożodrzewy (w 2015 r. zniesiono status pomnika przyrody wobec jednego z nich) na ul. Hallerczyków 165.

⁴⁷ "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górnica dla terenów położonych w rejonie ulic: Puskina - Magazynowej - Strzemieszyckiej – Katowickiej” obejmujący użytek ekologiczny „Źródlika w Zakawiu” oraz pomnik przyrody „Wywierzyska” w Strzemieszycach.

⁴⁸ "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnica w rejonie Sikorki - Bugaja - Tucznowy" obejmujący dwa pomniki przyrody: dwie lipy drobnolistne w dzielnicy Bugaj oraz dwa bożodrzewy (w 2015 r. zniesiono status pomnika przyrody wobec jednego z nich) na ul. Hallerczyków 165; "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górnica dla terenów zbiornika Pogoria I" obejmujący użytek ekologiczny „Młaki nad Pogorią I” oraz „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górnica w obrębie działek o nr ewid. 9,13, 14,15, 16 k.m. 34 przy ul. Kościelnej” obejmujący zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”.

⁴⁹ - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górnica dla terenu położonego w dzielnicy Gołonóg - Rejon Wzgórza Gołonoskiego" obejmujący zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie” oraz - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górnica dla terenów położonych w Łośniu, rejonie ulic: Ząbkowickiej - Gołonoskiej - Łaskowej" obejmujący pomnik przyrody – Jesion wyniosły przy ul. Łaskowej.

⁵⁰ Opracowane w 2008 r.

⁵¹ Nie ujęto jednego użytku ekologicznego oraz 15 pomników przyrody ustanowionych od czasu wprowadzenia Studium w 2008 r.

⁵² Dz. U. z 2017 r. poz. 1073.

Górnicza”. Jednakże w związku z innymi prowadzonymi procedurami planistycznymi oraz ograniczonymi środkami finansowymi, nie rozpoczęto prac w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 925-928, 1092-1126)

NIK wskazuje, że niezależnie od uwarunkowań finansowych i organizacyjnych, wskazanych w wyjaśnieniu, wskutek nieprzystąpienia do sporządzenia zmian w Studium, dokument ten zawiera nieaktualne dane dotyczące m.in. LFOP ustanowionych przez Radę Miejską, co może negatywnie wpłynąć na stan ich ochrony.

2. NIK zwraca uwagę na niepodjęcie działań w celu przyjęcia przez Radę Gminy uchwał w sprawie LFOP ustanowionych rozporządzeniami Wojewody Katowickiego, Wojewody Śląskiego oraz decyzjami Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej. NIK nie kwestionuje, iż do czasu wejścia w życie aktów prawa miejscowego, wydanych na podstawie obowiązujących obecnie przepisów zachowują moc dotychczasowe akty prawa miejscowego ustanawiające lokalne formy ochrony przyrody, jednakże długotrwałe utrzymywanie obowiązywania przepisów dotychczasowych skutkowało m.in. niewłaściwym wskazaniem osób nadzorujących lokalne formy ochrony przyrody.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 601-606, 616-619)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dane dotyczące LFOP zawarte w Sprawozdaniach SG-01 za 2015 r. i 2016 r. były niezgodne ze stanem faktycznym⁵³. Według sprawozdania SG-01 (stan na dzień 31 grudnia 2016 r.), na terenie Miasta znajdowało się pięć użytków ekologicznych oraz 27 pomników przyrody, mimo iż faktycznie było ich odpowiednio sześć i 21.

Ponadto, liczby dotyczące poszczególnych LFOP zawarte w sprawozdaniach SG-01 za 2015 r. i 2016 r. były niezgodne posiadanymi przez RDOŚ oraz podawanymi w Programie ochrony środowiska. Według RDOŚ liczby te wynosiły odpowiednio: 6 i 20.

Prezydent wyjaśnił różnicę w zakresie liczby użytków ekologicznych błędem pisarskim. W sprawie rozbieżności w zakresie pomników przyrody wyjaśnił: „W sprawozdaniach SG-01 według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. i 2016 r., w Dziale 2 A – „Pomniki przyrody” wykazane zostały wyłącznie pomniki przyrody poddane pod ochronę uchwałami Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej, jako pojedyncze obiekty (rubryka 2) oraz obszarowy pomnik przyrody, tj. „Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich” (rubryka 6). Na terenie Dąbrowy Górniczej w badanym okresie znajdowało się 28 pomników przyrody, w tym 27 pojedynczych drzew - pomników przyrody (w rubryce 3 „grupy drzew” wykazano 0) oraz jeden obszarowy pomnik przyrody – „Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich” (rubryka 6), poddanych pod ochronę uchwałami Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej. W sprawozdaniach SG-01 przeoczono w rubryce 2 jeden pomnik przyrody. W rubryce tej winno być wykazane 27 obiektów a po zsumowaniu rubryki 2 i 6 w pozycji „Ogółem” powinno być wykazane 28. W sprawozdaniach SG-01 za 2015 i 2016 rok nie uwzględniono pomników przyrody poddanych pod ochronę przez inne organy. Są to cztery drzewa z gatunku lipa drobnolistna, wykazane w przekazanym Panu zestawieniu według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku pod pozycją 1 i 2. Tak więc łącznie na terenie Dąbrowy Górniczej, w badanym okresie znajdowały się 32 pomniki przyrody i taka też ilość wykazana została w ww. zestawieniu, korygując

⁵³ Wg stanu na dzień 30 czerwca 2017 r.

nieprawidłowy wpis w dokumentach sprawozdawczych. Urząd wprowadzi korektę zapisów w kolejnych sprawozdaniach”.

Prezydent Miasta dodał: „W sprawozdaniu SG-01 dotyczącym ilości użytków ekologicznych przeoczono, pominięto użytek ekologiczny „Pustynia Błędowska”. Obszar tego użytku położony jest bowiem w granicach administracyjnych dwóch gmin, przy czym większość tego obszaru położona jest na terenie gminy Klucze w województwie Małopolskim. Dlatego też aby uniknąć podwójnego jego rejestracji w sprawozdawczości pominięto w sprawozdaniu ten użytek. Urząd skonsultuje z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach sposób kwalifikacji i rejestracji występującego w dwóch województwach wymienionego obszaru ochrony przyrody. W programie Ochrony Środowiska dla Miasta Dąbrowa Górnicza na lata 2013-2017 dokonano wpisu liczby form ochrony przyrody w ilości sześciu użytków ekologicznych oraz 19 pomników przyrody wskazując na niezgodność ze sprawozdaniem SG-01 w którym wpisano odpowiednio pięć użytków ekologicznych i 27 pomników przyrody”.

(dowód: akta kontroli str. 50-68, 70, 274-280, 415, 417, 441-573, 1223-1226)

2. Spośród 29 LFOP istniejących wg stanu na dzień 30 czerwca 2017 r., 25 zostało ustanowionych uchwałami Rady Miejskiej. W trzech przypadkach⁵⁴ w uchwałach nie wskazano podmiotu nadzorującego daną formę ochrony przyrody, mimo iż obowiązek taki wynika z art. 44 ust. 2 UOOP.

Jak wyjaśnił Prezydent: „W uchwałach nr XXX/572/2004, XXX/573/2004 i XV/217/2007 wskazane zostało, że wykonanie uchwał powierza się Prezydentowi Miasta bez zapisu dotyczącego sprawującego nadzór nad danymi formami ochrony przyrody. Jednakże mimo braku zapisów o sprawującym nadzór nad formami ochrony przyrody Prezydent Miasta stale prowadził nad nimi nadzór poprzez dokonywanie okresowych przeglądów tych form ochrony przyrody, oznakowanie tablicami informującymi o nazwie form ochrony przyrody oraz o zakazach obowiązujących na obszarach lub w stosunku do tych form a także poprzez stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin a także wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych drzew poddanych pod ochronę”.

NIK wskazuje, że przywołany wyżej przepis UOOP nakłada wprost obowiązek zamieszczenia zapisu o podmiocie sprawującym nadzór nad daną LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 600-655, 925, 928)

3. W dwóch miejscowych planach⁵⁵ nie uwzględniono ograniczeń wynikających z ustanowienia LFOP oraz nie zamieszczono szczegółowych zapisów dotyczących ochrony i obowiązujących zakazów w zakresie znajdujących się na ich terenie LFOP.

Jak wyjaśnił Prezydent: „W Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenu położonego w dzielnicy Gołonóg – Rejon Wzgórza Gołonoskiego” (Uchwała Nr VI/110/2003 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 26 lutego 2003 r., publikacja Dz. Urz. Woj. Śląskiego nr 41/2003 z dnia 30.04.2003 r. poz. 1180) na rysunku planu wyznaczono granicę zespołu

⁵⁴ uchwały Rady Miejskiej XXX/572/2004; XXX/573/2004 i XV/217/2007.

⁵⁵ - "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenu położonego w dzielnicy Gołonóg - Rejon Wzgórza Gołonoskiego" przyjęty uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26.02.2003 r. Nr VI/110/2003 obejmujący zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”;

- "Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w Łośniu, rejonie ulic: Ząbkowickiej - Gołonoskiej - Łaskowej" przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 27.04.2005 r. Nr XL/769/05 obejmujący pomnik przyrody – Jesion wyniosły przy ul. Łaskowej.

przyrodniczo-krajobrazowego „Wzgórze Gołonoskie”, a także w tekście powyższego planu w § 14 ust. 1 widnieją następujące ustalenia: „Utrzymuje się granice zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego, obejmującego szczytową część Wzgórza Gołonoskiego, wyznaczone na Rysunku Planu, o którym mowa w § 2 pkt. 1 i § 3 ust. 1 pkt. 7”. Ochrona w formie „zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Wzgórza Gołonoskiego” została ustanowiona Uchwałą Nr LVI/991/2002 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 maja 2002 roku w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wzgórza Gołonoskiego w Dąbrowie Górniczej.

W związku z powyższym, zamieszczenie szczegółowych zapisów odnośnie ochrony i obowiązujących zakazów dotyczących lokalnych form ochrony przyrody w ustaleniach miejscowego planu, w przypadku obowiązujących ustaleń zawartych w innym akcie prawnym, mogłoby być uznane za niezgodne z zasadami techniki prawodawczej.

Dodatkowo informuję, że dla fragmentu wyżej cytowanego miejscowego planu dla terenu położonego w dzielnicy Gołonóg – Rejon Wzgórza Gołonoskiego, obejmującego część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Wzgórza Gołonoskiego, został uchwalony nowy „miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej w obrębie działek o nr ewid. 9, 13, 14, 15, 16 k.m. 34 przy ul. Kościelnej” (Uchwała Nr XIII/186/07 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 20 czerwca 2007 r., opublikowana w Dz. U. z 2007 r., Nr 123 poz. 2459 z dnia 30 lipca 2007 r.), w którym to planie, w § 13 ust. 2 wprowadzono ustalenia dla obszaru zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Wzgórze Gołonoskie”.

Podobna sytuacja ma miejsce w obowiązującym „Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowy Górniczej dla terenów położonych w Łośniu w rejonie ulic: Ząbkowickiej – Gołonoskiej – Łaskowej”, (Uchwała Nr XL/769/05 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 27 kwietnia 2005 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Śląskiego nr 73 poz. 1958 z dnia 8 czerwca 2005 r.), gdzie na rysunku planu zaznaczono lokalizację pomnika przyrody – jesion wyniosły, a dodatkowo w tekście planu w § 4 ust. 3 lit. b, ustalono nakaz m.in. „przestrzegania warunków ochrony ustalonych dla obiektów i obszarów prawnie chronionych”. Ochrona w formie pomnika przyrody – jesion wyniosły rosnący na działce nr ew. 1533/4 w Dąbrowie Górniczej przy ul. Łaskowej, została wprowadzona na mocy Uchwały Nr XVIII/203/95 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 29 listopada 1995 roku w sprawie: uznania pojedynczych tworów przyrody żywej za pomnik przyrody”.

NIK wskazuje, że w czterech pozostałych miejscowych planach uchwalonych przez Radę Miejską, gdzie zamieszczono szczegółowe zapisy dotyczące ochrony i obowiązujących zakazów w zakresie znajdujących się na ich terenie LFOP, nie uznano takiej praktyki za niezgodną z zasadami techniki prawodawczej.

(dowód: akta kontroli str. 1234-1261, 1677-1679)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Legalność i skuteczność podejmowanych działań

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Rada Miejska podjęła dwie uchwały o ustanowieniu LFOP:

- nr XIII/283/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za pomnik przyrody drzewa z gatunku głóg jednoszyjkowy na terenie Dąbrowy Górniczej (usytuowanego w obrębie 0007 Łosień, ul. Gołonoska):

- nr XIII/284/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za pomniki przyrody drzew o nazwach: „Zenek”, „Irena”, „Leszek” na terenie Wzgórza Gołonoskiego w Dąbrowie Górniczej.

Ponadto, we wspomnianym okresie Rada Miejska podjęła jedną uchwałę znoszącą LFOP – Nr XIII/285//2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie zniesienia ochrony prawnej w formie pomnika przyrody z drzewa z gatunku bożodrzew (*Ailanthus altissima*) na terenie Dąbrowy Górniczej (usytuowanego przy ul. Hallerczyków 165, na działce oznaczonej numerem geodezyjnym 235/2 – karta mapy 4, obręb: Sikorka w Dąbrowie Górniczej)⁵⁶.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76, 79-85, 758, 1779-1786)

Projekt każdej z ww. uchwał został uzgodniony⁵⁷ z RDOŚ. Dokumentacja ws. uzgodnienia projektów uchwał ustanawiających pomnik przyrody zawierała elementy wymagane przez RDOŚ⁵⁸, takie jak: wniosek, projekt uchwały, a w nim: rodzaj pomnika przyrody, nazwa (gatunkowa polska i łacińska), obwód mierzony na wysokości 130 cm, wysokość, położenie (szczegółowy opis lokalizacji wraz z załącznikiem mapowym), szczególne cele ochrony, ustalenia dotyczące ochrony czynnej, zakazy właściwe dla obiektu spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 UOOP, nazwę sprawującego nadzór, uzasadnienie i ocenę skutków regulacji, zdjęcia obiektu.

Dokumentacja ws. uzgodnienia projektu uchwały znoszącej pomnik przyrody zawierała elementy wymagane przez RDOŚ⁵⁹, takie jak: wniosek, projekt uchwały, a w nim wskazanie aktu prawnego tworzącego pomnik, uzasadnienie oraz ocenę dotyczącą utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które został ustanowiony.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76, 79-85, 1039-1088)

W okresie objętym kontrolą Rada Miejska nie podejmowała uchwał ustanawiających bądź znoszących LFOP bez uzgodnienia jej projektu z RDOŚ.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76, 79-85, 758, 925, 927, 1039-1088)

Obie ww. uchwały ustanawiające pomniki przyrody⁶⁰ określały nazwę LFOP, jej położenie, podmiot sprawujący nadzór⁶¹, szczególne cele ochrony⁶² oraz zakazy

⁵⁶ Zniesienie dotyczyło jednego z dwóch drzew stanowiących pomnik przyrody.

⁵⁷ Uchwała Nr XIII/283/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. - wniosek Urzędu o uzgodnienie projektu uchwały z dnia 3 sierpnia 2015 r. wysłany został dnia 4 sierpnia 2015 r. Uzgodnienie RDOŚ z dnia 19 sierpnia 2015 r. wpłynęło do Urzędu dnia 24 sierpnia 2015 r.

Uchwała Nr XIII/284/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. - wniosek Urzędu o uzgodnienie projektu uchwały z dnia 3 sierpnia 2015 r. wysłany został dnia 4 sierpnia 2015 r. Uzgodnienie RDOŚ z dnia 19 sierpnia 2015 r. wpłynęło do Urzędu dnia 24 sierpnia 2015 r.

Uchwała Nr XIII/285//2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. - wniosek Urzędu o uzgodnienie projektu uchwały z dnia 25 września 2015 r. wysłany został dnia 28 września 2015 r. Uzgodnienie RDOŚ z dnia 29 października 2015 r. wpłynęło do Urzędu dnia 3 listopada 2015 r..

⁵⁸ Wymagania wskazane na stronie: <http://bip.katowice.rdos.gov.pl/uzgodnienie-projektu-uchwaly-rady-gminy-w-sprawie-ustanowienia-zniesienia-pomnika-przyrody>

⁵⁹ <http://bip.katowice.rdos.gov.pl/uzgodnienie-projektu-uchwaly-rady-gminy-w-sprawie-ustanowienia-zniesienia-pomnika-przyrody>

⁶⁰ - Nr XIII/283/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za pomnik przyrody drzewa z gatunku głąg jednoszyjkowy na terenie Dąbrowy Górniczej⁶⁰;

- nr XIII/284/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia ochrony, w drodze uznania za pomniki przyrody drzew o nazwach: „Zenek”, „Irena”, „Leszek” na terenie Wzgórza Gołonoskiego w Dąbrowie Górniczej.

⁶¹ Prezydent Miasta Dąbrowy Górniczej.

⁶² Zachowanie cennych tworów przyrody żywej ze względu na ich szczególną wartość przyrodniczą oraz krajobrazową.

właściwe dla danej formy, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 UOOP⁶³. Tym samym spełniały one wymogi art. 44 ust. 2 UOOP.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76, 79-83)

W okresie objętym kontrolą podjęta została jedna uchwała o zniesieniu LFOP. Było to zgodne z art. 44 ust. 4 UOOP, tj. z powodu utraty wartości przyrodniczych i rajobrazowych, ze względu na które ustanowiono na niej ochronę prawną (złamanie pnia na wysokości 180 cm w wyniku burzy).

Dla działki, na której znajdował się pomnik przyrody ani dla działek położonych w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie prowadzono postępowań dotyczących wydania decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o pozwoleniu na budowę.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76, 84-85, 574, 577-578, 1779-1786)

Ww. uchwały ws. ustanowienia i zniesienia LFOP zostały przesłane do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska⁶⁴ z ponad rocznym opóźnieniem (uchwały podjęto dnia 16 grudnia 2015 r., natomiast przesłanie uchwał do GDOŚ nastąpiło dnia 5 stycznia 2017 r.). Natomiast, jak poinformował Prezydent Miasta, nie przesyłano ww. uchwał do RDOŚ.

(dowód: akta kontroli str. 1089, 925, 928, 1680, 1682)

LFOP ustanowione w kontrolowanym okresie zostały wpisane⁶⁵ do Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody⁶⁶. Urząd nie przedstawił kontrolerowi NIK potwierdzenia daty wpisania ww. danych do CRFOP.

Jak wykazały oględziny czynności zamieszczania informacji w CRFOP, wpisywanie danych do formularza odbywało się ze strony internetowej crfop.gdos.gov.pl i dokonywane było przez pracownika Wydziału Ekologii i Rolnictwa odpowiedzialnego za LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 44-49, 1090-1091, 1680, 1682)

W latach 2015-2017 (I półrocze) Rada Miejska nie podejmowała uchwał w sprawie zmiany listy obowiązujących zakazów lub granic dotyczących LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 415, 418, 429-440, 758)

W toku kontroli przeprowadzono oględziny 15 LFOP (jednego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego⁶⁷, trzech użytków ekologicznych⁶⁸, 10 pomników przyrody – pojedynczych lub zespołów utworzonych jedną uchwałą⁶⁹, jednego stanowiska

⁶³ Zakaz:

-niszczenia, uszkodzenia i przekształcania obiektu;

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczaniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;

- umieszczania tablic reklamowych.

⁶⁴ Zwanego dalej „GDOŚ”.

⁶⁵<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.2465011.1634.pdf>

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.2465011.1635.pdf>

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.2465011.1636.pdf>

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.2465011.1637.pdf>

⁶⁶ Formularza znajdującego się na stronie internetowej GDOŚ, zwanego dalej „formularzem” lub „CRFOP”.

⁶⁷ „Wzgórze Gołonoskie”, Gołonóg, ul. Kościelna.

⁶⁸ „Młaki nad Pogorią” - rejon ul. Pogoria, „Pogoria II” - rejon ul. Parkowej oraz „Uroczysko Zielona” - rejon ul. Robotniczej.

⁶⁹ Wywierzyska - Strzemieszycze Wielkie; Buk zwyczajny – 2 szt. - ul. Podbuczyny; Buk pospolity i Lipa drobnolistna ul. Kryniczna (Ujejsce); Jesion wyniosły i Kasztanowiec biały - ul. Św. Antoniego; Wierzba biała - ul. Piecucha; Dąb szypułkowy - ul. Unruga; Sosna zwyczajna - rejon Zbiornika Łosień; Buk pospolity - siedziba Koła Łowieckiego „Bór” – ul. Podbuczyny; Bożodrzew - ul. Hallerczyków 165; Buk pospolity - rejon ul. Olimpijskiej.

dokumentacyjnego⁷⁰). W ich wyniku stwierdzono, że 14 spośród 15 poddanych oględzinom LFOP oznaczonych było zgodnie z art. 115 ust. 1 UOOP⁷¹, a w 13 przypadkach tablice odpowiadały wzorom określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzoru tablic⁷². W jednym przypadku brak było oznakowania.

Wobec czterech LFOP podejmowano w kontrolowanym okresie działania w celu oznakowania lub zachowania wartości, dla których zostały utworzone:

- na użytku ekologicznym „Uroczysko Zielona”, rejon ul. Robotniczej - montaż tablic dla oznakowania obiektu w 2015 r.;
- na pomniku przyrody „Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich” – działanie w ramach zadania „Czyszczenie i pielęgnacja Źródlisk Wywierzyska” w 2016 r. Jak wykazały oględziny, jeden ze zbiorników był czysty, natomiast drugi był zanieczyszczony trawą w stopniu znacznym;
- na pomniku przyrody Wierzba biała, ul. Piecucha – cięcia interwencyjne w 2015 r. (po uszkodzeniach dokonanych przez wichurę w lipcu 2015 r.). Dokonano obcięcia części korony i wyrównania uszkodzonych brzegów;
- na stanowisku dokumentacyjnym „Srocza Góra” w Strzemieszycach Wielkich - montaż tablic dla oznakowania obiektu w 2015 r.
(dowód: akta kontroli str. 229-414, 574, 576, 831-924, 1684-1799)

Spośród 15 LFOP poddanych oględzinom, 12 było w stanie bardzo dobrym lub dobrym, natomiast w trzech przypadkach⁷³ stwierdzono, że jedno z drzew wchodzących w skład każdego pomnika przyrody było w złym stanie⁷⁴.

(dowód: akta kontroli str. 229-414, 574, 576, 831-924, 1684-1799)

W okresie objętym kontrolą Urząd zrealizował działania przewidziane w Strategii rozwoju oraz Programu ochrony środowiska⁷⁵ w zakresie wspierania systemu obszarów chronionych, tworzenia nowych LFOP i edukacji ekologicznej.

(dowód: akta kontroli str. 50-69, 77-78, 96-98, 104, 112-113, 130, 132-138, 141-142, 144-150, 153-155, 158, 161-163, 182, 185-186, 201-202, 205, 212, 214, 227-228, 229-235, 274-282, 329-330, 332-333, 335-336, 356, 367-414, 415, 417, 574, 577, 759-766, 769-774, 831-924)

W badanym okresie prowadzone były przez pracowników Wydziału Ekologii i Rolnictwa wizytacje LFOP (sześć w 2015 roku i cztery w 2016 roku). Z przeprowadzonych czynności dla każdego z obiektów sporządzono „kartę przeglądu obiektu poddanego pod ochronę uchwałą Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej”. Ponadto pracownicy Wydziału Ekologii i Rolnictwa w trakcie wykonywanych czynności dokonywali oględzin obiektów i obszarów poddanych pod ochronę, bez sporządzania kart przeglądu z oględzin. W efekcie prowadzonych wizytacji zlecono zostały cięcia interwencyjne drzewa pomnikowego - wierzby białej przy ul. Piecucha oraz czyszczenie i pielęgnacja pomnika przyrody „Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich”. Dodatkowo w ramach innych zadań realizowanych przez Urząd zlecono montaż i wykonanie tablicy dla oznakowania użytku

⁷⁰ „Srocza Góra” w Strzemieszycach Wielkich.

⁷¹ Na obrzeżach zbadanych użytków ekologicznych i stanowiska dokumentacyjnego umieszczono tablice informujące o zakazach obowiązujących na ich obszarze.

⁷² Dz. U. Nr 268, poz. 2665.

⁷³ pomniki przyrody, w skład których wchodziły każdorazowo po dwa drzewa.

⁷⁴ Drzewo z usniętymi liśćmi (kasztanowiec przy ul. Św. Antoniego), drzewo ogłowione i uschnięte (buk przy ul. Podbuczyny), drzewo z uschniętymi, połamanymi gałęziami, zaatakowane przez grzyby (buk przy ul. Krynicznej).

⁷⁵ Za lata 2013-2015.

ekologicznego „Uroczysko Zielona” i ścieżki dydaktycznej na jego terenie oraz zamontowano tablice informacyjne dla oznakowania stanowiska dokumentacyjnego Srocza Góra”.

Nie sporządzano planów działań w zakresie wizytacji LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 68, 76-77, 574, 577, 579-599, 831-924)

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków naruszania zakazów wprowadzonych w stosunku do LFOP. Nie wpływały także do Urzędu informacje mieszkańców, policji i innych podmiotów w sprawie naruszania ww. zakazów. Nie wystąpiły też przypadki usunięcia drzew pomnikowych.

(dowód: akta kontroli str. 68, 77, 656-757, 767, 768, 1779-1786)

W aktach ustanawiających LFOP na terenie Miasta nie wskazywano innych niż Prezydent podmiotów nadzorujących te formy.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 600-655)

W kontrolowanym okresie, zgodnie z art. 4 ust. 3 UOOP, Urząd podejmował akcje i ukierunkowane działania dotyczące ochrony przyrody, w tym lokalnych obiektów chronionych:

1. Imprezy miejskie propagujące ochronę przyrody, takie jak: obchody światowego Dnia Ziemi (w każdym roku w kwietniu), obchody Światowego Dnia Drzewa (corocznie w październiku), obchody Światowego Dnia Sprzątania Świata (corocznie we wrześniu).
2. Wspieranie projektów w zakresie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej poprzez udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym. W kontrolowanym okresie zrealizowały one następujące projekty:
 - w 2015 roku: Towarzystwo Przyjaciół Dąbrowy Górniczej, zrealizowało zadanie pn.: „Ochrona i popularyzacja walorów przyrodniczych Łąk Kosańcowych i Pustyni Błędownskiej, znajdujących się na terenie Dąbrowy Górniczej”,
 - w 2016 roku: Stowarzyszenie Dąb – Grupa Przyrodnicza, zrealizowało zadanie pn.: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Dąbrowy Górniczej poprzez szkolenia z zakresu ochrony przyrody i ochrony krajobrazu dla kadry nauczycielskiej prowadzącej zajęcia z przedmiotów środowiskowych – praktyczne wykorzystanie walorów przyrodniczych miasta przez nauczycieli przedmiotów środowiskowych z terenu Dąbrowy Górniczej”,
 - w 2017 roku: Stowarzyszenie Dąb – Grupa Przyrodnicza, zrealizowała zadanie pn.: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Dąbrowy Górniczej.

W badanym okresie Wydział Ekologii i Rolnictwa zakupywał również następujące pozycje wydawnicze: „Przewodnik przyrodniczy po Dąbrowie Górniczej” – 3000 egzemplarzy, „Pustynia Błędownska fenomen polskiego krajobrazu” – 210 egzemplarzy i „Dąbrowa Górnicza. Mapa turystyczno-przyrodnicza” – 600 egzemplarzy. Wymienione pozycje wydawnicze były rozdysponowywane wśród mieszkańców Miasta, zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej. Były również wykorzystywane jako nagrody w konkursach ekologicznych.

(dowód: akta kontroli str. 69, 77-78, 574, 577, 759-766, 769-774)

W latach objętych kontrolą nie występowały konflikty z właścicielami gruntów, na których zlokalizowane były LFOP. Nie było również przypadków zgłaszania przez mieszkańców Miasta, organizacje społeczne lub inne podmioty wniosków

o ustanowienie LFOP. Nie miały miejsca także konflikty między Urzędem a Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska lub Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska, dotyczące LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 69, 78, 415, 418, 574, 577, 656-757)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uchwały Rady Miejskiej Nr XIII/283/2015 i XIII/284/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. ustanawiające pomniki przyrody oraz uchwała Rady Miejskiej Nr XIII/285/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. częściowo znosząca pomnik przyrody zostały przesłane do GDOŚ w dniu 5 stycznia 2017 r., tj. z opóźnieniem wynoszącym 336 dni⁷⁶. Stanowiło to naruszenie art. 113 ust. 4 UOOP zgodnie z którym organ, który ustanowił określoną formę ochrony przyrody, przesyła GDOŚ w terminie 30 dni od dnia ustanowienia kopię aktu o ustanowieniu.

Jak wyjaśnił Prezydent, „Uchwały Rady Miejskiej w o utworzeniu lub ustanowieniu lokalnej formy ochrony przyrody podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od ich ogłoszenia. Procedura ta trwa około miesiąca. To spowodowało przeoczenie i nieprzekazanie podjętych uchwał w terminie do GDOŚ. Po ujawnieniu niedopatrzona uchwały zostały przekazane do GDOŚ”.

(dowód: akta kontroli str. 925, 928, 1089)

2. Urząd nie przysyłał do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska informacji odnośnie Uchwał Rady Miejskiej Nr XIII/283/2015, XIII/284/2015, XIII/285/2015. Zaniechanie to naruszało art. 114 ust. 3 UOOP, zgodnie z którym organ, który ustanowił określoną formę ochrony przyrody, przesyła RDOŚ w terminie 30 dni od dnia ustanowienia kopię aktu o ustanowieniu.

Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: „Przeoczenie przekazania uchwał do RDOŚ wynika z faktu, że podlegają one ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od ich ogłoszenia a procedura ta trwa około miesiąca. Po stwierdzeniu przeoczenia uchwały przekazane zostały natomiast do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w styczniu 2017 roku”.

(dowód: akta kontroli str. 1680, 1682)

3. Pomnik przyrody Buk przy ul. Olimpijskiej nie posiadał oznakowania wymaganego przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzoru tablic.

Jak wyjaśnił Prezydent, „Urząd zlecił oznakowanie buka pospolitego w rejonie ul. Olimpijskiej. Obecnie trudno stwierdzić dlaczego brak jest tabliczki. Oznakowanie drzewa zostanie wykonane w najbliższym czasie”.

(dowód: akta kontroli str. 1681, 1683, 1787-1793)

4. Tablice stanowiące oznakowanie zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Wzgórze Gołonoskie” nie spełniały wymogów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzoru tablic⁷⁷ (brak godła państwowego na tabliczce).

⁷⁶ Każda z ww. uchwał została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego w dniu 21 grudnia 2015 r. i weszła w życie po upływie 14 dni od opublikowania, tj. w dniu 4 stycznia 2016 r. 30 - dniowy termin na przesłanie kopii uchwał do GDOŚ i RDOŚ upłynął dnia 3 lutego 2016 r.

⁷⁷ Dz.U. Nr 268, poz. 2665.

Prezydent stwierdził: „Wykonanie i montaż tablic informacyjnych dla oznaczenia zespołu przyrodniczo krajobrazowego „Wzgórze Gołonoskie” zlecane było przed wejściem w życie rozporządzenia MŚ z dnia 10 grudnia 2004 roku. Jeszcze w bieżącym roku planowana jest ich wymiana tablic według wzoru określonego w ww. rozporządzeniu (...)”.

(dowód: akta kontroli str. (1681, 1683, 1685-1693)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Legalność i gospodarność wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na działania związane z zachowaniem lokalnych form ochrony przyrody

Opis stanu faktycznego

W latach 2015 – 2016 na działania dotyczące LFOP wydatkowano następujące kwoty:

- 22.283 zł (z tego: wykonanie znaków ostrzegawczych – Uwaga Plaży – 1.292 zł, tablice informacyjne dla oznakowania stanowiska dokumentacyjnego Srocza Góra – 16.851 zł, interwencyjne cięcia korony drzewa pomnikowego w Dąbrowie Górniczej - 3.1322 zł i montaż oraz wykonanie tablic dla oznakowania chronionego obiektu przyrodniczego Uroczysko Zielona – 1.008,60 zł) w 2015 r.; 3.035 zł (z tego czyszczenie i pielęgnacja źródeł Wywierzyska w Strzemieszycach – 2.940 zł i zakup 10 tablic urzędowych pt. „Pomnik Przyrody” – 95 zł) w 2016 r.

W I półroczu 2017 r. nie dokonywano wydatków w tym zakresie.

Środki wydatkowane w latach 2015 – 2017 (I półrocze) na działania w zakresie ochrony środowiska wyniosły:

- 17.739.926,00 zł w 2015 r.,
- 10.945.363,00 zł w 2016 r.,
- 311.539,00 zł w I półroczu 2017 r.

Udział procentowy środków wydatkowanych na LFOP w ogólnej kwocie środków wydatkowanych na działania w zakresie ochrony środowiska i przyrody wyniósł 0,13 % w 2015 r. i 0,03 % w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 831-924, 926, 928-1013)

Środki na realizację działań dotyczących LFOP, określone w planach rzeczowo-finansowych dla Wydziału Ekologii i Rolnictwa, zostały wykorzystane zgodnie z przyjętymi założeniami.

(dowód: akta kontroli str. 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448, 1657-1669)

Jak wynika z analizy planów rzeczowo-finansowych oraz dokumentacji księgowej wydatków związanych z utrzymaniem LFOP, w kontrolowanym okresie nie występował niedobór środków finansowych na wykonywanie zadań dotyczących LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 1228, 1230, 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448, 1657-1669)

Wszystkie zadania w zakresie działań dotyczących LFOP realizowane w kontrolowanym okresie finansowane były ze środków własnych. Miasto nie starało się o pozyskanie środków z innych źródeł. Jak wyjaśnił Prezydent Miasta: „Biorąc pod uwagę doświadczenia z lat ubiegłych oraz prognozowane na tej podstawie

wydatki na działania w zakresie lokalnych form ochrony przyrody, nie zaistniała taka potrzeba”.

(dowód: akta kontroli str. 926, 929, 1228, 1230, 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448, 1657-1669)

W latach 2015 – 2017 (I półrocze) Miasto nie otrzymywało dotacji na działania w zakresie LFOP.

(dowód: akta kontroli str. 926, 929)

W okresie objętym kontrolą zlecano podmiotom zewnętrznym wykonanie następujących zadań dotyczących LFOP:

A) w roku 2015

1. Zadanie pn.: „Wykonanie znaków ostrzegawczych – UWAGA PŁAZY”, na kwotę: 1.292 zł;
2. Zadanie pn.: „Interwencyjne cięcia korony drzewa pomnikowego w Dąbrowie Górniczej”, na kwotę: 3.132 zł;
3. Zadanie pn.: „Tablice informacyjne dla oznakowania stanowiska dokumentacyjnego Srocza Górna”, na kwotę: 16.851 zł;
4. Zadanie pn.: „Montaż oraz wykonanie tablic dla oznakowania chronionego obiektu przyrodniczego Uroczysko Zielona”, na kwotę: 1.009 zł;

B) w roku 2016:

1. Zadanie pn.: „Zakup 10 tablic urzędowych pt.: Pomnik Przyrody”, na kwotę: 95 zł;
2. Zadanie pn.: „Czyszczenie i pielęgnacja źródeł Wywierzyska w Strzemieszycach Wielkich”, na kwotę: 2.940 zł.

Przed udzielaniem zamówienia dokonywano kalkulacji kosztów. Wartość zamówienia określano na podstawie przedłożonych przez wykonawców cen ofertowych, rozeznania rynku i na podstawie zrealizowanych zadań tego samego rodzaju, które zlecane były w latach poprzednich. W trzech przypadkach do Urzędu wpływały trzy lub więcej ofert. Wówczas każdorazowo wybierano ofertę najniższą cenowo. Do wyłonienia wykonawców prawidłowo stosowano przepisy wewnętrznych regulacji, tj. „Regulaminów funkcjonowania zamówień publicznych realizowanych na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy Pzp w Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej”, przyjętych zarządzeniami Prezydenta Miasta: Nr 2475.2014 z dnia 1 września 2014 i Nr 771.2016 z dnia 4 lutego 2016 r. W czterech przypadkach zapraszano do udziału w postępowaniu co najmniej trzech potencjalnych wykonawców. W dwóch przypadkach pominięto procedurę rozeznania rynku, jednak zgodnie z ww. regulacjami wskazano okoliczności uzasadniające konieczność takiego działania. Spośród sześciu postępowań, w dwóch przypadkach zawierano umowy, a w trzech przypadkach wystawiano zamówienia⁷⁸. W jednym przypadku, z powodu zagubienia dokumentacji, brak jest możliwości stwierdzenia w jakiej formie potwierdzono dokonanie zamówienia⁷⁹. W każdej z umów zawarto zapisy o karach umownych w przypadku nienależytego lub nieterminowego wykonania przedmiotu umowy. Wszystkie zlecane prace zostały wykonane w określonym przez Urząd zakresie i terminie. Nie wystąpiły przypadki opóźnień w realizacji zleconych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 574, 576, 578, 775-924, 926, 928-1013, 1228, 1230-1231)

W toku kontroli nie stwierdzono podjęcia przez Urząd działań w zakresie LFOP, które nie przyniosły zamierzonych efektów.

(dowód: akta kontroli str. 1228, 1230, 1373-1374, 1379-1380, 1406-1407, 1412-1413, 1445-1448, 1657-1669)

Ocena cząstkowa

⁷⁸ W przypadku zadań, gdzie wartość przedmiotu zamówienia była niższa niż 3.000 zł brutto.

⁷⁹ Brak możliwości stwierdzenia, czy zawarto umowę, czy też wystawiono zamówienie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny - wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸⁰, wnosi o:

1. **Skorygowanie błędnych danych dotyczących liczby LFOP podanych w sprawozdaniach SG-01.**
2. **Zapewnienie zgodnego z obowiązującymi przepisami oznakowania zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Wzgórze Gołonoskie” oraz pomnika przyrody – drzewa przy ul. Olimpijskiej.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 18 października 2017 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Michał Nowak
Inspektor kontroli państwowej**

⁸⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.